

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravištvostvo
nahajata se v
franciskanskih
ulicah,
št. 16.

O izvršnji rzsodbe, v kateri se je spoznalo, da se ima vsled ločitve zakonskih odpraviti mej zakonskima obstoječa lastninska sodeležnost.

Z določbo od 28. junija 1877, štey. 5996, je najvišji sodni dvor dunajski nadsodnijsko odločbo od 7. februvarja 1877, štey. 45, in prvosodnijsko rzsodbo od 26. septembra 1876, štey. 2681, deloma potrdil, deloma popravit ter v tožbi sodnijsko ločenih soprugov A. in B. zavoljo deljenja skupnega premoženja spoznal, da mora soprug A. dovoliti sodnijsko dražbo za oba sopruga v zemljiščnih knjigah vknjiženih posestev C. in D. — Pri teh posestvih se je potem prenotiral ta sodnijski izrek.

Na prošnjo B-jino dovolila je potem sodnija v E. deloma prostovoljno, doloma eksekutivno cenitev posestev C. in D. z odlokom od 8. avgusta 1878, štey. 2669.

Na rekurz A-jev proti temu odloku popravila je nadsodnija graška z odločbo od 31. oktobra 1878, štey. 11397, prvosodnijski odlok takó, da se „cenitev“ (torej ne deloma prostovoljna, deloma eksekutivna cenitev), posestev C. in D. dovoli.

Razlogi nadsodnijski.

B. zahteva s svojo prošnjo od 4. avgusta 1878, štey. 2669, „cenitev“ posestev C. in D. le v izvršenje njej pravnomočno dosojene pravice do sodnijske prodaje teh posestev, katerih vrednost naj se le v ta namen najde, da se bode potem izklicna dražbina cena za rzsodbeno dovoljeno sodnijsko dražbo omenjenih posestev določiti mogla. V tem slučaju se tedaj ne izvršuje niti eksekutivno postopanje po predpisih §§. 309 in 310 o. s. r. niti v §. 323 o. s. r. normirana eksekutivna stopinja, ki velja le pri izterjevanji denarnih terjatev; iz česar sledi, da ta cenitev ni prva eksekutivna stopinja, temveč le pripravljevalen čin v dosego eksekucije.

Vsled te odločbe izvrši sodnija v E. „cenitev“ omenjenih posestev C. in D., B. pa prosi potem z vlogo od 1. aprila 1879, šte. 829, za dovoljenje sodnijske dražbe posestev C. in D., priloži dražbine pogoje jednake onim za eksekutivne dražbe. Realna instanca v E. je po končanej obravnavi, vršečej se glede dražbinih pogojev, z odlokom od 19. oktobra 1879, šte. 2395, dovolila deloma eksekutivno (glede A-jeve polovice) deloma prostovoljno (glede B-jine polovice) dražbo posestev C. in D. s tremi dražbinimi termini na podlagi nekoliko popravljenih dražbinih pogojev.

Razlogi prvega sodnika.

Nadsodnija graška je s pravnomočno odločbo od 7. februvarja 1877. leta šte. 45, intim. 19. februvarja 1877, šte. 912, izrečno določila, da ima B. vsled razzodbe, s katero se je na odpravo mej njo in njenim soprugom obstoječe solastnine, in oziroma na sodnijsko dražbo v solastnini stoječih posestev C. in D. in na deljenje po odbitih intabuliranih dolgovi ostale kupnine spoznalo, pravico eksekutivno pot nastopiti. V tem slučaju suče se tedaj stvar krog eksekutivne dražbe. Izvršba dražbe skupnega premoženja je samo izvršenje razzodbe na dražbo, tako, da se tudi dražbini pogoji jednako onim po predpisih za eksekutivno dražbo sestaviti imajo. Predloženi dražbini pogoji se s postavo ujemajo, morajo se torej tudi za dražbo v tej reči odobriti.

Nadsodnija graška je vsled rekurza A-jevega z odločbo od 7. aprila 1880, šte. 3663, prvosodnijski odlok takó popravila, da se imate posestvi C. in D. pri 3 dražbinih terminih za sodnijsko določeno ceno izklicati, in le za to ceno ali čez to ceno proti takojšnej plači kupnine oddati, da stopi kupec z dnevom dražbe v fizično posest in rabo posestev C. in D., da pa ima s tem dnevom tudi vsa posestev C. in D. tikajoča se bremena in vse dolgove v svojo plačilno zavezo (obljubo) prevzeti. — Sicer pa smeta A. in B. tudi druge dražbine pogoje brez sodnije dogovoriti, ter jih sodnji v 14. dneh a. d. r. predložiti.

Razlogi nadsodnijski.

Vsled nadsodnijske pravnomočne odločbe od 31. oktobra 1878, šte. 11.397, se posilno izvršenje določbe od 7. februvarja 1877, šte. 45, nikakor ne da izvesti po v §. 326 o. s. r. določenem eksekutivnem načinu, ki velja samo za izterjanje denarnih terjatev. —

Po §§. 309 in 310 o. s. r. se ima omenjena določba tako izvršiti, da se odprava lastninske sodeležnosti učini za obedve stranki po najneškodljivejšem načinu sodnijske dražbe skupno-lastnih posestev. Pogoji, katere je B. s svojo ulogo dne 12. februvarja 1879, šte. 497, predložila, so tedaj v vseh onih točkah nedopustljivi, s katerimi bi se pravice na posestvih C. in D. vknjiženih upnikov v nevarnost stavile. Izvrševanje razsodbe tiče se le A-ja in B-je, nikakor pa na tretje osebe. Upniki A-jevi in B-jevi tedaj po razsodbeno izrečenej in sodnijsko izvršenej dražbi s svojimi pravicami nikakor v nevarnost priti ne smejo. V slučaju pa, če se stranki o dražbinih pogojih, pod katerimi naj bi se zdražbali posestvi C. in D., zjediniti ne mogle, morajo se le-ti pogoji po sodniku in sicer na tak način določiti, da se zlagajo s predpisi §. 1089 o. d. z. — V predležčem slučaju naj bi se razdelilo skupno premoženje po poti sodnijske dražbe. Ta razdelitev mora se v zadovoljnost vsakega sopoestnika dognati. Če se ozremo na §. 7. predloženih pogojev, kateri določuje, da mora kupec vse vknjižene terjatve plačati, oziroma prevzeti v svojo plačilno obljubo, moramo si pred oči postaviti, da se ima pri cenitvi brez ozira na vknjižene terjatve določena vrednost posestev C. in D. kot najnižja vrednost teh posestev smatrati. Prodaja bi bila v slučaju, če bi vknjižene terjatve ono najnižjo ceno presegale z ozirom na §. 7 predloženih dražbinih pogojev, določujoč, da mora kupec vse vknjižene dolgove v svojo plačilno obljubo prevzeti, sama sebi nasprotujoča. Po §. 1062 o. d. z. in po §. 20 dražbinega reda mora se kupnina takoj položiti (plačati), ko se kupljena (zdražbana) reč prevzame. Tudi se izvršenje eksekucijske pravice nikakor z novo obravnavo o dražbinih pogojih niti v nevarnost spraviti niti zaprečiti ne sme.

Na dosojni rekurz je najvišji sodnijski dvor z določbo od 8. junija 1880, šte. 6488, prvosodnijski in nadsodnijski odlok uničil, in sodniji v E. ukazal, da B-ji dne 11. februvarja 1879, šte. 497, vloženo prošnjo za dražbo s tem dostavkom povrne, da se bo prošnja še le tedaj v B-jinem smislu rešila, če se bodeta obedve stranki o dražbinih pogojih ali zjedini se, ali pa jih v procesnej poti določile.

Razlogi najvišjega sodnika.

Prošnja, naj se posestvi C. in D., ki ste A-ju in B-ji solastni, prodate, vložila se je sicer na podlagi razsodbe, izdane v tožbi na

odpravo lastninske sodeležnosti; v tej tožbi pa se niso določili niti dražbini pogoji, niti način, kako da se naj sodeležnost odpravi. Torej se ima obema strankama prepustiti, da se o dražbinih pogojih dogovorite. Sodnik ima sicer po §. 277, pat. od 9. avgusta 1854, šte. 203. drž. zak. le na to paziti, da so pogoji, pod katerimi naj se dražba vrši, jasni in določeni, in da se nedovoljene, ali nedopustljive točke ne nasvetujejo; nikakor pa ni poklican v slučajih, če se stranke o dražbinih pogojih ne zedinijo, oficijozno postopati.

B. N . . . k.

Cenitev in javna prodaja premakljivih in nepremakljivih stvari sme se zaprositi neposredno pri izvršivnem sodniku.

Z odlokom od 10. junija 1876, št. 3670, dovolil je c. kr. okrajni sod logaški na prošnjo Ivana F. plenitev terjatve, katero je imela dolžnica Mana M. v imenu dote pri svojem bratu A. T. na Sežanščini, ter je zaprosil c. kr. okrajni sod sežanski, da izvrši dovoljenje plenitev (rubež.) Ko je bila plenitev izvedena, zaprosil je eksekvent neposredno pri c. kr. okrajnem sodu sežanskem za dovoljenje eksekutivne dražbe zaplenjene dote in z odlokom od 8. septembra 1876, št. 3625, je isti c. kr. sod tej prošnji ustregel.

Zoper ta odlok vložila je eksekutinja za časa rekurz in z odlokom od 9. novembra 1876, št. 4098, spremenilo je c. kr. višje sodišče tržaško odlok prvega sodca, češ, da ni bil kompetenten za dovoljenje zaprosene javne prodaje, ter je svoj odlok tako-le podpiralo:

V družem oddelku §. 69. sodnega pravilnika navedena izjema od splošnjega reda, po katerem ima dovoliti spoznavno sodišče vse eksekutivne stopinje, zamore veljati v eksekutivnem postopanju samo glede nepremakljivih stvari, kajti po §. 323 sodnega postopnika sme samo cenitev in prodajo nepremakljivih stvari dovoliti sodec, ki je bil za izvršenje teh eksekucije stopinj poklican.

Vsled eksekventovega revizijskega rekurza spremenilo je c. kr. najvišje sodišče z odlokom od 9. januarja 1877, št. 15129,

odlok apelacijskega sodišča ter potrdilo odlok prvega sodca iz teh-le razlogov:

Uvaževaje, da se §. 69. sodnega pravilnika sklicuje na sodni postopnik, v katerem je določeno, kedaj da se smejo zaprositi in dovoliti dalnje eksekutivne stopinje neposredno pri onem sodišči, v čegar okrožji ima se eksekucija izvesti;

uvaževaje, da po §. 347 sodn. postopnika ima se v oziru cenitve in dražbe pri premakljivih stvaréh postopati ravno tako kakor pri nepremakljivih rečeh, ter da sme eksekvent po §. 323 sodn. postopnika cenitev in po tem tacem tudi dražbo nepremakljivega dobra zaprositi pri izpeljavnem sodniku;

uvaževaje, da je bila prva stopinja eksekucije vsled prošnje c. kr. okrajnega sodega logaškega na Sežanščini izvršena — potrdilo je najvišje sodišče prvosodnijski odlok, ter pokončalo odlok apelacijskega sodišča. T.

Dolžnik, kateremu je bilo v rzsodbi na voljo dano, izročiti upniku v določenem času kako stvar, ali pa plačati mu vrednost iste stvari, ne izgubi pravice izbora, če prav ni plačal vrednosti reči v določenem času.

Z rzsodbo od 16. avgusta 1880, št. 4518, je c. kr. okrajni sod vodnjanski mej družim kot pravico spoznal:

1) Tožiteljici Dinki D. pripada v imenu njenega dolžnega deleža po rajncem njenem očetu Ivanu D. šesti del njegove zapuščine, popisane in cenjene v inventarji de pr. 17. oktobra 1873, št. 4856 pod B., s plodovi vred od 16. marca 1873 naprej;

2) vsled tega ima se v 14. dneh pod eksekucijo in po sodnijskej poti razdeliti ostalina pokojnega Ivana D. ter odkazati in odstopiti tožiteljici šestí del iste zapuščine s plodovi vred od 16. marca 1873 do dne, ko jej bode isti delež odkazan: to vse pa le tedaj, ako bi toženec tožiteljici v istem času pod jednako posledico ne plačal vrednosti šestega dela vprašavne zapuščine po sodnjelj cenitvi, s 6 % obrestmi vred od 16. marca 1873 naprej tekočimi.

Ker toženec tožiteljici v odločenem času njenega deleža ni plačal, zaprosila je tožiteljica, da se izvrši rabsodba od 16. avgusta leta 1880, št. 4518, v smislu njenega prvega členska. Ta prošnja je bila uslišana z odlokom od 8. marca, 1881 št. 1235. — Mej tem je pa toženec hotel plačati tožiteljci njeni del v gotovem denarji, in ker ona ni hotela plačila sprejeti, položil je toženec 367 gl. 52 kr. v svobodno tožiteljice razpolaganje s prošnjo, da naj se dovoljena eksekucija začasno ustavi. Tudi to prošnja je c. kr. kotarski sod uslišal in položivši omenjeni znesek v sodnijsko shrambo razpisal je dan, pri katerim naj bi se imelo obravnavati, ako in na koliko se ima dovoljena razdelitev izvršiti.

Tožiteljica misleč, da je toženec, ker jej ni v odločenem času plačal njenega deleža v gotovem denarji, izgubil pravico izbora, ter da je ona vsled tega pridobila pravico lasti do šestega dela zapuščine svojega pokojnega očeta, vložila je torej rekurz proti zadevnemu odloku od 23. marca 1881, št. 1491. Predloživši ta rekurz visocemu c. kr. višjemu sodišču podpiral je prvi sodec svoj odlok s temi razlogi:

Z rabsodbo od 16. avgusta 1880, št. 4518, bil je rekurentinji priznan dolžni delež po njenem ranjcem očetu: ali ob jednom bila je tožencu pridržana pravica, da se sme odtegniti dolžnosti, po katerej je imel odkazati in odstopiti tožiteljici šesti del očetove ostaline s tem, da jej plača vrednost istega dela po sodnej cenitvi s pripadki vred v gotovem denarji. Če prav je bil z navedeno rabsodbo odločen rok 14. dni za izvrševanje take pravice, vender ni bilo z isto rabsodbo izrečeno, da toženec izgubi vprašavno pravico, ako bi se je za časa ne poslužil. Ta pravica izbora ima toliko časa ostati izvršilna, dokler ni rabsodba izvršena z odkazanjem in prodanjem priznanega dolžnega deleža v naturi, in to tem več, ker ima po §. 784 obč. drž. zak. in po dvornem dekretu od 31. januarja 1844, št. 781, nujni dedič pravico, zahtevati svoj nujni delež v gotovem denarji po sodnej cenitvi in ker nima tak dedič nikakeršnih pravic do pojedinih ostaline stvari. Toženec je hotel plačati tožiteljici njeni nujni delež v gotovem denarji, predno je bil tožiteljici dolžni delež v naturi odkazan, ker je ravno v sodišče položil na prosto tožiteljice razpolaganje 367 gl. 52 kr., kateri so bili sprejeti in dejani v sodnijsko shrambo. Obravnava sama pa

bode dokazala, ako bode ta svota zadostovala za pokritje tožiteljčine terjatve ter dokazala, ako in na koliko se bode dovoljena eksekucija izvršiti smela.

C. kr. višje sodišče tržaško potrdilo je z odlokom od 17. junija leta 1881, št. 2134, odlok prvega sodnika iz naslednjih

razlogov:

Uvaževaje, da je z rzsodbo od 16. avgusta 1880, st. 4518, bila tožencu pridržana pravica, da sme plačati rekurentinji vrednost njej priznanega nujnega deleža v denarji, mesto da bi jej izročil v naturi šesti del ostaline rajncega očeta ter da je on tudi s prošnjo od 23. marca 1881, št. 1491, v prosto rekurentinje razpolaganje položil 367 gld. 52 kr., kateri nadomestuje vrednost njenega deleža s pripadki vred;

uvaževaje, da je namen eksekuciji samo ta, da se preskrbi verovniku pokritje njegove terjatve ter da se po tem takem ne more dolžniku zanikati pravica, da ne bi se mogel osvoboditi eksekucije s polagom onega, kar dolžuje, kadar se upnik brani sprejeti ponujeno mu svoto;

uvažavaje, da je bilo zaprošeno in dovoljeno samo začasno ustavljenje razdelitve ostaline pokojnega Ivana D., potrdil je nad sodni dvor prvosodnijski odlok.

T.

Pravda za bleško jezero.

I.

C. kr. finančna prokuratura v Ljubljani vložila je proti gosp. Viktorju Ruard-u, graščaku v Bledu, tožbo de praes. 14. maja leta 1878, št. 3813, ter v njej prosila za naslednjo rzsodbo:

Gospod Viktor Ruard v Bledu, se obsodi, da mora v davčnej občini želeškeje — ležečo, nekultivirano parcelo št. 1095, „bleško jezero,“ katera obsega 254 oralov in 1009 štir. sež. kot „javno blago“ pripoznati, ter dovoliti, da sme c. kr. finančna prokuratura v Ljubljani, države zakonita zastopnica, pri vsled odloka c. kr. deželne sodnije dato 22. junija 1872, št. 3368, od graščine bleške odpisanem in pri kranjskeje deželnej knjigi v zvezku XVIII. na

376. strani na ime gospoda Viktorja Ruard-a prepisanem posetvu, katero obsega 411 oralov 371 štir. sež. izvršiti odpis v davčnej občini želeškeje ležeče, nekultivirane parcele št., 1095, „bleškega jezera,“ katera meri 254 oralov 1009 štir. sež., ter ob enem tudi v deželnej knjigi izvršiti izbris te v davčnej občini želeškeje ležeče, nekultivirane parcele, št. 1095 „bleškega jezera,“ katero meri 254 oralov 1009 štir. sež. kot „javnega blaga.“ — Cum expensis. —

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je z razsodbo od 10. februarja 1881, št. 8249, v tej važnej pravnej zadevi pravico izrekla, odbila c. kr. finančne prokurate tožbo ter jej naložila stroškov 516 gld. 15 kr.

Razlogi.

S predležečo tožbo de praes. 14. maja 1878, št. 3813, je c. kr. finančna prokuratura, zakonita zastopnica države, pozvala Viktorja Ruarda, deželno-knjižnega lastnika v davčnej občini želeškeje ležeče, nekultivirane parcele, št. 1095, „bleškega jezera“, da naj gledé te parcele njeni javni značaj pripozna ter dovoli, da se ta parcela kot „javno blago“ iz kranjske deželne knjige odpiše in ob enem izbriše. Tožnica trdi namreč, da je omenjena parcela kot jezero javno blago, da si toženi do nje lastinske pravice nikdar pridobil ni, nikdar pridobiti in ni mogel, da ni bil nikdar „pristen“ nje posestnik, da je tedaj tudi priposestoval ni in da se je le po zvijačnej poti do deželno knjižne posestipritihotapil. —

Vsled razmerja mej pravnima strankama je c. k. finančna prokuratura na jednej strani kot tožnica, na drugej strani pa tudi zategadelj, ker je književnega, od zakona posebno zabranjenega posestnika napadla, zavezana, da svoje trditve, iz katerih naj bi se sklepalo opravičenje v tožbi izrečene prošnje, popolnoma in direktno dokaže; kratko nika pa jej ni dopuščeno, z negacijami in ugovarjanji toženega pozivljati, da naj svoje posetne in lastninske pravice dokaže; in tudi ni dopuščeno, dotičnim dokazom, katere je toženi potem ponudil, ugovarjati ter o njihovej nepopolnosti govoriti.

Toženi ni zavezan dokazati, da je popolen lastnik in da je v postavnej, poštenej in pristnej posesti gledé prepirne stvari; pač pa mora tožnica sama po §. 369 ob. drž. zak. izvršiti dokaz, da to istina ni (namreč, da toženi ni popolen lastnik, da je njegova

posest nepostavna, nepoštена in nepristna —) in da je v tožbo dejana reč državna last, javno blago.

Iz tega na razmerje mej pravdnima strankama obstoječe oprtega stališča morajo se torej po tožnici podani dokazi presoditi in pretehtati gledé odločilne veljave.

Tožnica sklicuje se najprej na to, da so „jezera“ po §. 3 zakona od 30. maja 1869, št. 93, drž. zak. „javno blago“ in po §§. 286 in 287 ob. drž. zak. „državno premoženje,“ katerega povrnitev je država, če se jej je odtegnilo, zahtevati opravičena.

Ali moč zakona od 30. maja 1869 ne sega nazaj, in to tudi tedaj ne, ako naj velja jedino le kot avtentična razlaga §§. 286 in 247 ob. drž. zak.

Po §. 287 ob. drž. zak., v katerem „jezera“ kot „javno blago“ odločno imenovana niso, se reč predložčega prepira ne more smatrati za zakonito javno blago, in to tudi tedaj ne, če je resnica, da so v omenjenem paragrafu kot javno blago naštete reči imenovane samo na primero in ne taksativno; bleško jezero se namreč z ozirom na neznatni obseg in z ozirom na lego nikakor ne more predstavljati kot reč, katera je vsem udom države v rabo pripuščena. In faktično so tudi samo nekateri želeški posestniki in pribrežniki (Uferbewohner) omenjeno jezero na posameznih mestih porabljevali.

Pa tudi citirani vodopravni zakon „jezer“ ne uvrstuje brezpogojno mej javno blago, temuč samo tedaj, ako ne pripadajo kakemu drugemu vsled privatnopravnega naslova. In odločno je pristavljeno, da občnih državljanskih zakonov predpisi, kateri varujejo posest, po tej izjavi v ničemer zadeti niso. Iz tega sledi, da uživa posest kakega jezera ravno isto zakonito varstvo, kakor ga uživa posest vsake druge reči, in to tudi nasproti državi, če zahteva pripoznanje svoje lastninske pravice. (§§. 323, 324 in drugi obč. drž. zak.)

Tožnica naglaša, da si toženi bleškega jezera nikdar postavno pridobil ni, da ga ni nikdar postavno posedoval in da to jezero ni nikdar pripadalo k bleškej graščini.

Z alegati obeh strank je dokazano, da se je leta 1803 vka-merirana bleška graščina z vsemi svojimi obsežki vsled donacije veličastnega cesarja Ferdinanda leta 1838 škofijstvu v Briksenu, kot del realne dotacije tega škofijstva, kakor mu je nekaj pri-

padala, zopet povrnila. Ta povrnitev ni bila privaten čin, pač pa je bila čin države, s katerim je absolutni monarh kot države zastopnik mej državno premoženje uvrsteno posestvo v celem obsegu kot donacijo podelil knezo-škofu v Briksenu.

Leta 1838 izročila se je graščina škofijstvu briksenškemu po cesarskej v ta namen sestavljenj komisiji. V uvodu dotičnega izročilnega zapisnika od 31. oktobra do 6. decembra leta 1838 pod W. ad I. se bere: so wird nun zur Uebergabe der Herrschaft Veldes mit Allem, d. i. in ihrem vollen Umfange mit allen ihren Rechten und Lasten u. s. w, geschritten.“

S tem izročilnim operatom izročila in prevzela se je torej cela bleška graščina z vsemi pripadki brez vsake izjeme. In tudi ni bilo potrebno, da bi se bil v tem zapisniku obseg pritikline še posebej specificiral, ker je tedaj kataster že vpeljan bil in ker tedaj pri izročitvi kacega posestva in njega posameznih delov bolj natančne podlage ni bilo, kakor ravno kataster. Kar je v katastru graščini bleškej odmerjeno bilo, to se je moralo smatrati, da je spadalo k obsegu te graščine. Dokaz temu je obseg omenjenega izročilnega zapisnika, v katerem se ne nahajajo vse posamezne katastralne parcele, in ne vsi obsežki brez vsake izjeme, temveč samo tisti, kateri so za časa izročitve v najemu oddani bili. To zadnje bilo je zagadelj potrebno, ker se dohodki posameznih obsežkov in pravic niso izročili od dneva izročitve naprej, temuč od 6. decembra leta 1829. dalje, tako da so se nazaj v proteklost proračuniti morali. Pri objektih, v zapisniku navedenih, so torej pristojbin dohodki in teh pristojbin zaostaline s številkami proračunjeni, ter v rubriko postavljeni. —

Ne glede na to, kar prejšnjih vladarjev donacijska pisma, katerih toženi v izvorniku priložil ni in na katera se torej ozir jemati ne sme, o obsežkih škofijstvu in stolnemu kapitelnu v Briksenu kot donacija podeljene bleške graščine navajajo, — se pa vender s polnim opravičenjem trditi da, da je cesarska komisija kot izročilka tudi bleško jezero k obsežkom bleške graščine prištevala ter knezoškofu iz Briksena v lastninsko pravico izročila.

To dokazuje izročilnega zapisnika točka 41., nad katero je sredi strani zapisano „Veldeser See“ (bleško jezero), in tudi okoliščina, da so v tem zapisniku dohodki „ribštva v bleškem jezeru“ (der „Fischerei in dem Veldeser See“) specijelno v račun dejani.

Ravno to dokazuje tudi okoliščina, da se je pri točki 41, pozneje bleško jezero še enkrat natančno opisalo ter se po jozefiniškej meri naznanil njega štirjaški obseg in navedli njega globočine, dotoki in odtoki.

V svojem ad C, M, v zapisniku z besedami navedenem najvišjem sklepu od 21. oktobra 1837 je cesar Ferdinand visoko-sam določil: „da se mora pri izročitvi realne donacije na knezo-škofa „v Briksenu ravnati po besedah najvišjega sklepa od 23. julija „leta 1824, ter da se mora po tem takem istemu knezoškofu iz „Briksena izvzemši fevdnopravdne in druge deželnemu knezu pri- „stoječe pravice vse povrniti, kar je c. kr. avstrijska vlada pri „prejemu Tirolskega od Bavarije in kraljestva italijanskega na „posestih in glavnicaht itd, katere so tem knezoškofom in njihovim „kapitelnom, kakor nekdanjim državnim knezom pripadale, spre- „jela; — dass rücksichtlich der Uebergabe der Realdotation an „den Fürstbischof von Brixen sich an den Buchstaben der Aller- „höchsten Entschliessung vom 23. Juli 1824 zu halten sei und „folglich diesem Fürstbischote von Brixen alles dasjenige, was die „k. k. österreichische Regierung bei der Uebernahme Tirols von „Baiern und dem Königreiche Italien in Realitäten und Kapitalien „etc., welche diesen Fürstbischofen und ihren Kapiteln als vorma- „ligen Reichsfürsten gehörten, vorgefunden hat, mit Ausnahme „der Lehensherrlichkeiten und sonstigen landesfürstlichen Gerech- „samen, zurückzustellen sei.“ —

Nasproti temu obsegu zapisnikovemu mora se misliti, da bi se bila tedaj, ako cesarski komiser kot izročilec, bleškega jezera kot tacega prejemniku mej deli bleške graščine izročiti ni hotel, in ako je ta komiser imel voljo, jezero kot javno in državi pripadajoče premoženje rezervirati državi, brez dvombe in prav gotovo v o zabeležila ta okoliščina na kakem mestu v zapisniku.

Če se pretehtajo vse te okoliščine, tako je zadostno dokazano, da se je bleško jezero s pripadki izročilo mej obsežki bleške graščine v lastninsko pravico knezoškofu iz Briksena.

S kupnim pismom od 16. junija 1858 pod št. 5 ad II. je škofijstvo v Briksenu graščino bleško z vsemi pripadki in pritaklinami prodalo in izročilo Viktorju Ruard-u. V tem pismu omenja se izročilni zapisnik od leta 1838 ter se odločno mej objekti prodaje in izročitve navaja tudi bleško jezero. Ta prodaja potrdila

se je po najvišjej cesarskej in papeževej sankciji. Na podlagi omenjene vsem zakonitim potrebščinam zadostujoče pogodbe se je leta 1858, v deželnej knjigi lastninska pravica do bleške graščine z vsemi pripadki vknjižila na imé kupca Viktorja Ruard-a. Če tudi tej pogodbi dodeljena najvišja sankcija samo splošno k prodaji cerkvenega premoženja potrebno dovoljenje pomenja, če se tudi ta sankcija ne sme razlagati tako, da so se žnjo zaznamovali v pismu naštetih oddelki graščine bleške — mej njimi bleško jezero — kot taki, — tajiti se pa vendar ne da, da si je s to pogodbo Viktor Ruard graščino bleško z njenimi obsežki, mej katerimi se specijelno nahaja tudi bleško jezero, po veljavnem naslovu pridobil v svojo lastninsko pravico, da je vsled v letu 1858 izvršene vknjižbe svoje lastninske pravice pri graščini bleškej postal deželnoknjižni lastnik te graščine in vseh njenih pripadkov, med njimi tudi bleškega jezera, ter da je po tem takem stopil v pravno posest tega jezera. §§. 441 in 442 obč. drž. zak.

Ta resnica se ne da omajati iz oziroma na to, da se mu v glavnej knjigi lastninska pravica ni vknjižila pri vsakem posameznem oddelku graščine bleške in specijelno tudi ne pri bleškem jezeru. Kakor je urejena deželna knjiga, tako so deželnoknjižna telesa v njej samo splošno zaznamovana, ne da bi bili razvidni posamezni deli tega telesa. Kdor je vknjižen kot lastnik deželno-knjižnega telesa, vknjižen je tudi kot lastnik posameznih delov tega telesa. Toženemu Viktorju Ruard-u, ki je bil tudi poprej že lastnik vseh delov graščine bleške, nastala je potreba, svojo lastninsko pravico pri posameznih, specijelno zaznamovanih delih vknjižiti si dati še le tedaj, ko je graščino bleško v glavnem kompleksu prodal kranjskej industrijelnej družbi ter si pri tem pridržal lastninsko pravico do posameznih oddelkov, mej temi tudi do bleškega jezera. Zategadelj se je izvršil deželno-knjižni odpis omenjenih oddelkov na podlagi kupnega pisma od 31. decembra 1871 pod B ad I.

Ta odpis izvršil se je v redu in previdno, kakor zahteva zakon; tudi je že dosegel pravno moč na vse strani. Omenjeni odpis se je izvršil na podlagi priloženega, najnovejšega, uradno poverjenega in po političnej oblastniji popolnoma in slovesno potrjenega katastralnega izlečka. Da se ta izleček po srenji ni potrdil, temveč samo po višjej političnej oblastniji, c. kr. okrajnem glavarstvu, to se ni videlo sumljivo, ter ne omaje prav čisto nič resnice ni

veljavnosti omenjenega potrdila. Ta okoliščina povišuje temveč verjetnost in zanesljivost tega potrdila, ki se glasi: „da pripadajo „v izlečku naštete parcele k oddelkom deželno-knjižnega posestva „graščine bleške“ in da jih ta graščina poseduje, ter da plačuje „od njih davek“ — dass die in dem Auszuge bezeichneten Parzellen „ein Bestandtheil des landtäflichen Gutes „Herrschaft Veldes“ sind „und von dieser Herrschaft als integrirende Bestandtheile besessen und versteuert werden.“

Poznejše anuliranje in uničenje tega potrdila po višjej političnej oblasti ni moglo gledé odpisa v deželnej knjigi ničesar spremeniti, ničesar omajati.

V predloženem katastralnem ekstraktu G ad I. se uradno trdi in potrjuje, da mej obsežke „graščine bleške“ pripada tudi „zemljiščna parcela, št. 1095 v meri 254 oralov 1009 štir. sež., brez kulture.“ Da je ta parcela identična z bleškim jezerom, se dvomiti ne da, če se v pravdi po strankah priloženi raznovrstni dotični katastralni izlečki pod G ad I. št. 6 ad II. in P. P. ad III. skrbno pregledajo in mej seboj primerjajo.

Pri natančnem primerjanji razvidi se popolno soglasje in popolna konformiteta teh ekstraktov, če tudi so v različnih časih sestavljeni bili in sicer: št. 6 ad II. dne 30 januarja 1827, G. ad I. dne 12. decembra 1871 in P. P. ad III. dne 6. februarja leta 1879. V vseh pa se ta parcela št. 1095 navaja mej oddelki graščine bleške, v vseh se štirjaški obseg te parcele soglasno naznanja z 254 orali 1009 štir. sež., v vseh se pod rubriko „Ried“ ta parcela glede lege kot „otok“ (Insel) zaznamuje.

To zaznamovanje, ki se nahaja, kakor rečeno, v rubriki „Ried“, pa ničesar ne določuje, je temveč glede lastnosti te parcele popolnoma brez pomena, tako da bi bilo neopravičeno, trditi, da mora zavoljo omenjenega zaznamovanja v rubriki „Ried“ parcela v istini biti otok, to je otok v bleškem jezeru.

Lastnost parcele razvidna je jedino le iz rubrike „Kultur-gattung“. V tej rubriki pa se že v najstarejšem, leta 1827, torej že pred prodajo graščine na Viktorja Ruarda, sestavljenem, uradno dne 1. maja 1875 potrjenem ekstraktu, št. 6 ad II., kameralni graščini bleški pripadajoča (der k. k. Kammeralherrschaft Veldes gehörig) parcela št. 1095 navaja s pristavkom „bleško jezero“ (Veldeser See). Pod rubriko „Ried“ tudi z „insel“ (otok) zazna-

movani, k župniji pripadajoči parceli 1093 in 1094 pa sta v rubriki „Kulturgattung“ (način obdelovanja) zaznamovani kot „vrt“ in kot „travnik z drevjem“. To sta brez dvombe tisti dve parceli, katere obsega pravi otok sredi bleškega jezera.

V ekstraktih G ad I in P. P. ad III se omenjena parcela v rubriki „Kulturgattung“ sicer ne imenuje več „bleško jezero“; temuč povedano je samo, da je „brez kulture“ (ausser Kultur“), kar rubriki brez dvombe boljše ugaja. —

Če se je v vlogi de praes. 13. junija 1872, št. 3368, pod A ad I na podlagi kupne s kranjsko industrijalno družbo sklenene pogodbe, katastralnega ekstrakta pod G ad I in na podlagi potrdila c. kr. okrajnega glavarstva mej drugim tudi prosilo, da naj se nekultivirana parcela št. 1095 z 254 orali 1009 štirj. sež. pri kompleksu graščine bleške odpiše, da naj se jej odpre nova zemljiščna vloga, in da naj se pri tej vlogi vknjiži lastninska pravica na korist Viktorju Ruardu; in če se je tej prošnji z deželne sodnije odlokom od 22. junija 1872 ustreglo, bilo je vse to stvarno in zakonito; sodnija ni bila zapeljana, izdani odlok ni nasprotoval zakonu v nikakem oziru, bil je tedaj neovrhljiv.

Insinuvacija, da se je Viktor Ruard s tem zavestno in na zvijačen način do književne posesti bleškega jezera pritihotapil, in da je zategadelj njegova posest nepoštена in nepristna, je po tem takem popolnoma neopravičena. Zvijača bi se potem konsekvantno tudi Ruardovim prednikom in kontrahentom kupne pogodbe od leta 1858 očitati morala, ker se bleško jezero tudi v tej pogodbi navaja mej prodanimi oddelki bleške graščine.

Z omenjenim sodnijskim odlokom, — s katerim se ni vpis novega objekta v deželno knjigo zaukazal, s katerim se temveč jedino le izreklo, da se naj pri deželnoknjižnem telesu samo odpišejo deli, v deželnej knjigi že vpisani in da naj se gledé teh delov odpre nova zemljiščna vloga, — priznalo se je tedaj, da so odpisani deli, mej katerimi se nahaja tudi parcela št. 1095 davčne občine želeške, v istini pripadali k graščini bleškej, in da so se izločili iz kompleksa te graščine.

Da je ta parcela št. 1095, identična z „bleškim jezerom,“ pripozna in trdi se tudi po tožnici samej, ker se za „bleško jezero“ v tožbi ne navaja druga parcela in se ne prosi, da naj se pri odpisanej parceli 1095 izbriše samo dostavek „bleško jezero“

(Veldeser See); prosi se temveč za parcelo samo, to je za v davčnej občini želeškeje ležečo zemljiščno parcelo št. 1095 brez kulture, „bleško jezero“, v obsegu 254 oralov 1009 štir. sež.

O pravnomočnem priposestovanji v pravdo dejanega objekta po toženem, katero priposestovanje je tožnica pobijala, se dvomiti ne da, ker je jasno, da se pridobitev lastninske pravice in posesti po Viktorji Ruardu in njegovih prednikih ni izvršila na podlagi golega prisvojenja posesti, temveč na podlagi pravnega naslova odločno pripoznanih lastnikov.

Zategadelj nimajo tožnice dokazi o okoliščini, da književno priposestovanje na korist tožniku še ni dopolнено, ker od časa književnega odpisa na ime toženega do vložitve te tožbe še ni preteklo šest let, prav nikacega pomena. Po tožnici ponujeni in z razsodbo dopuščeni dokazi s pričami so na tem mestu brez vsake relevance.

Če so tudi posamezne priče, ki pa se kratkonikar ne morejo imenovati zastopniki države in tudi ne reprezentanti državljanov, in za katere bode ta predstoječa pravda in nje uspeh brez vsacega pravnega nasledka ostati morala, v gotovih ozirih bleško jezero porabljevale, in če se je to tudi po toženem pripuščalo, tako se s to, molčé pripuščeno porabo toženi nikdar ni odrekel svojej lastninskej pravici, ker se vsled te porabe lastninska pravica do jezera ni omajala, in ker je v mnogih slučajih omenjena poraba objektu v korist in posestniku (lastniku) še celo v pospeševanje njegovih interesov služila.

Najmenj pa se iz dotične raznolične porabe sklepati more, da je jezero, kakor se trdi, javno dobro ali javno premoženje.

Tem pričam pa nasprotujejo vsaj enakotehtne izpovedi drugih prič in dokazi, da so toženi Viktor Ruard in njega pravni predniki, vedno bistvene lastninske in posestne čine glede jezera izvrševali.

Ravno tako je pri razsoditvi te pravde čisto brez pomena, da se je lov na bleškem jezeru po političnej oblasti bleškeje srenji priredil, in da politične oblasti sploh niso pripoznale pravic, katere je toženi Viktor Ruard glede jezera sedaj pa sedaj izvršiti hotel.

Mogoče je, da je iz stališča državne administracije želeti, da bi se bleško jezero ne nahajalo v privatnej posesti; pri sodnijski

razsoditvi te pravne stvari pa se je moralo v ozir jemati samo stališče prava in morala se je braniti postavna posest.

Pravni naslov, vsled katerega si je toženi jezero pridobil, je kupna pogodba, v katerej se bleško jezero navaja mej kupa objekti. Ta pogodba potrdila se je po najvišjej sankciji. Na podlagi te pogodbe se je Viktor Ruard kot lastnik graščine bleške in vseh njenih oddelkov vpisal v deželno knjigo. Na podlagi te pogodbe izvrševal je (Viktor Ruard) posestne pravice na jezeru. Viktor Ruard je tedaj postavni, književni in tudi faktični posestnik. Ta posest je pa tudi poštena in pristna, ker tik pravnega načina pridobitve ni bilo uzrokov, da bi bil Viktor Ruard o postavnosti svoje posesti dvomiti moral; to pa toliko menj, ker je jezero od knezoškofa v Briksenu mej oddelki kupljene graščine prevzel, ker je v glavnem urbarji, kateri se mu je ob jednom s kupom izročil, bleško jezero kot k graščini pripadajoče navedeno bilo, ker so dalje že posestni predniki z dodeljenjem koncesij itd. posestne pravice brez opovir izvrševali, ker so se Ruardu dotični akti izročili in ker je konečno tudi Ruard sam posestne te pravice izvrševal. Nasproti temu postavnemu, poštenemu in pristnemu posestniku se tožnica ni mogla sklicevati na močnejši naslov, ne na močnejšo pravico; gledé takega močnejšega naslova ali prava tožnica ni prav ničesar dokazala.

Tožnica tedaj ne sme zahtevati, da naj toženi močnejšo svojo pravico dokaže. Že vsled posesti same mora se toženi v tej posesti toliko časa braniti, dokler se njemu nasproti ne dokaže kaka močnejša pravica.

Iz teh razlogov morala se je v predležečej tožbi izrečena prošnja odbiti.

Ker pa je c. kr. finančna prokuratura popolnoma propadla, morala se je po §. 24. zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. obsoditi, da poplača toženemu sodnijsko odmerjene stroške te pravde. —

C. kr. finančna prokuratura vložila je proti tej razsodbi apelacijo, ali brez uspeha. Razloge te nadsodnijske odločbe priobčimo prihodnjč.

O zavezi loterijskih kolektantov.

Razsodba c. kr. okrajne sodnije v Tržiči, dné 8. julija 1876, št. 1189, se glasi takole:

Toženi A. Š. iz T. se obsodi, da mora tožniku A. H. iztoženo škodo, — katera se mu je napravila s tem, da se je od tožnikove k srečkanju, dné 7. junija 1873 v Trstu se vršecemu, na številke 40, 51 in 65 vplačane vloge v znesku 1 gld. 20 kr. samo znesek 20 kr. vpisal v „izvirni zapisnik igre“ (Original-Spiel-Protocoll), tako da se je vsled tega tožniku dobiček odtrgal, ki bi bil odpadel na vplačani znesek 1 gld. — po odbitji zneska 1580 gld. v ostalem znesku 3185 gld. in 6°/_o obrestij od dneva tožbine izročitve, to je od 13. septembra 1875 naprej tekoče, v 14 dneh pod eksekucijo poplačati, pa le tedaj, če bode tožnik prisegel po toženem v odgovoru mu naloženo in od njega v repliki že sprejeto glavno prisego tega obsega:

„Kolikor on (tožnik) ve in se spomina, ni res, da se je po izvršenem srečkanji od 7. junija 1873 gledé izgubljenega dobička iz tega srečkanja mej njim (tožnikom) in toženim dogovorila poravnava, vsled katere se je toženi A. Š. v popolno odbitje tožnikove dotične terjatve zavezal poplačati pavšalni znesek 1000 gld., ter se dalje zavezal, da bode gospoda F. G. pregovoril, da prevzame tudi on (F. G.) v svoje plačanje jednak znesek 1000 gld., in vsled katere se je končno tožnik zavezal, za celo svojo terjatev zadovoljiti se s pavšalnim zneskom 2000 gld.“ —

Razlogi.

V svojej tožbi de praes. 7. septembra 1875, št. 1836, navaja tožnik A. H. naslednje:

„K loterijskemu srečkanju, dne 7. junija 1873 v Trstu se vršecemu, sem pri c. kr. loterijskeje kolekturi št. 39 v Tržiči, na številke 40, 51, 65 vplačal vloge 1 gld. 20 kr. Na vložnem lističi, — kateri je bil po toženem A. Š. podpisan, potrdilo se mi je, da sem vplačal celo vlogo.“

„Pri srečkanji so se vse tri številke v istini izsrečkale. Ali tedaj sem v veliko svojo grozo izvedel, da se je bil v izvirnem zapisniku igre mesto vplačanega zneska 1 gld. 20 kr. vpisal samo znesek 20 kr., tako da je imel loterijski urad izplačati jedino le dobiček terne, ki odpade na 20 kr. Na vplačano vlogo v znesku 1 gld. 20 kr. pa odpade terna, ki znaša 5532 gld. — Ali od c. kr. loterijskega urada izplačalo se mi je samo 732 gld., kar se strinja z vlogo 20 kr. Ker se moja vloga ni popolno vpisala, odtrgal se mi je dobiček 4800 gld. in oziroma po odbitju koleka 35 gld. dobiček v znesku 4765 gld.“ —

„Ker je bil toženi mej letom 1873 loterijski kolektant v Tržiči in ker mu je bila dolžnost, vloge redoma vpisavati, tako je on, toženi, prouzročil izgubo mojega dobička. Ker pa se mu mora očitati vsaj velika nemarnost, zavezan je povrniti škodo, iz njegove krivde izvirajočo.“

„Toženi je to svojo zavezo takoj sam sprevidel ter se je trudil na vse načine, da bi stvar prikrita ostala, ter se ne izvedela v javnosti. Vsled tega se mi je nekoliko moje škode deloma po toženem, deloma pa po F. G. povrnilo. Dobil sem od toženega 1000 gld., od K. G. za F. G. 500 gld. in od M. G. za F. G. 80 gld., vsega skupaj tedaj 1580 gld. Če se od moje dokazane izgube odbije ta znesek, ostane še vedno 3185 gld., ki se mi imajo povrniti.“

V tej stvari je dokazano: da je bil toženi v letu 1873 loterijski kolektant v Tržiči; da je imel tukajšnjo loterijsko kolekturo, št. 39/122 v svojej posesti; da je tožnik A. H. po pismonoši J. M. k tržaškemu srečkanju dné 7. junija 1875 na dve terni igral, namreč na terno 40, 46, 56 in na terno 40, 51, 65; da je na vsako terno stavil 1 gld. 20 kr.; da je po J. M. v c. kr. loterijske kolekturi tržiškej, v uradnih njenih lokalih, v roke tedajne loterijske pisarke A. Š—čeve, z imenom M. G., vplačal vloge, ter o tem prejel s stampiljo imenovanega loterijskega kolektanta prevideni loterijski vložni listič, in dokazano, da sta na tem lističi na terni vplačani vlogi skupno v znesku 2 gld. 40 kr. zabeleženi bili.

Dalje je dokazano, da je omenjena loteristinja pri vsakej vlogi defravdirala znesek 1 gld., ter samo znesek 20 kr. v izvirno listo vpisala; in dokazano, da je kolektura samo manjši znesek á 20 kr. loterijskemu uradu tržaškemu izročila, oziroma vračunila.

Uspeh tega je bil, da je tožnik, — kojega številke 40, 51, 65, so se izsrečkale pri tržaškem srečkanji dne 7. junija 1873, — od c. kr. loterijskega erarja prejel samo na vlogo 20 kr. odpadlo terno v znesku 732 gld., ker je leta strankam zavezan samo v obsegu, njemu doposlanih originalnih list. (§. 4. loterijsk. pat.)

Konečno je dokazano, da odpade pri vlogi 1 gld. 20 kr. na terno 5532 gld. in pri vlogi 1 gld. 4800 gld., in dokazano, da je torej tožnik vsled tega, ker se mu je vloga samo z zneskom 20 kr. vpisala in odposlala, izgubil dobička 4800 gld., ali po odbitji koleka 35 gld. efektivno v znesku 4765 gld. —

Vpraša se sedaj, je li toženi pravno zavezan, tožniku izgubo dobička v znesku 4765 gld. po odbitji v tožbi omenjenih 1580 gl. v ostanku 3185 gld. poplačati?

Toženi odpoveduje se principijelno vsakej takej zavezi, ter trdi, da je k povračilu zavezana samo loteristinja M. G., katerej sta se vplačali vlogi. Sodnijska razsodba pa mora izreči, da je toženi tožniku dobička izgube 3185 gld. povrniti zavezan. Tožnik ni zunaj kolekture stavil, temveč v njej, to je v lokalni, ki ga je toženi imel v posesti. M. G. pa je bila — kakor je toženi sam obstal — pooblaščenca, vloge strank sprejemati, v igralne liste vpisavati, ter s toženega štampiljo prevedene vložne liste (riskonto) izpisavati, ter strankam izročevati. M. G. bila je torej reprezentantinja toženega: kdor je v A. Š—vej kolekturi vplačal vlogo v njeno roko, pridobil si je ravno tiste pravice, kakor če bi bil neposredno v roko A. Š. samega vplačal. Toženi je bil tedaj postavno zavezan, skrbeti, da bi se bile vloge redoma v liste vpisavale in loterijskemu uradu izročevale. —

Če je M. G. del tožnikove vloge defraudirala, je to v civilno-pravnem pomenu ravno isto, če bi bil toženi sam izvršil dotično ponezvestenje. Toženi je tedaj ravnal proti svojej pogodbi, ter je za nasledke tega svojega ravnanja odgovoren.

M. G. izvrševala je svoj posel v imenu in pod odgovornostjo kolektanta; ta — in ne loterijski urad, ali kaka druga tretja oseba — izročil jej je bil oskrbovanje kolekture.

Trditi se ne sme, da je spadala M. G. mej navadne posle v pravem pomenu besede; bila je temveč pooblaščenca pisarkinja

toženega A. Š. — Loterijska kolektura je nekak javen urad; in kolektant — urada načelnik — je odgovoren za vse nerednosti, ki jih je posredno ali neposredno izvršil v svojem uradu.

Pri vsem tem pa je A. Š. v tem slučaju zakrivil veliko nemarnost, ker je imel dolžnost, kakor sam trdi, M. G. v uradnih zadevah spodobno nadzorovati ter nad njo čuvati.

Toženi povdarja, da sta na tožnikovem vložnem lističi vlogi á z 1 gld. 20 kr, kumulativno z 2 gld. 40 kr. a ne ločeno zabeleženi bili, tako da se ne ve, kako visoka bila je stava na jedno ali drugo terno, in kako velik je dobiček, ki je odpadel na terno, v tožbi imenovano. Ali tudi v tem oziru je krivda na strani toženega, ker ni pazil, da bi bila njegova pisarkinja „efektujirala potrebno razložitev in detajliranje.“ Pač pa je več kot verjetno, da je tožnik v kolekturi gotovo natanko objavil, kateri znesek da stavi na to ali ono terno. —

Toženi tudi sam pritrди, da je M. G. ponezvestila 2 gld., in da je specijelno ponezvestila pri stavi na izsrečkano terno znesek 1 gld.

V svojem nasprotnem konečnem spisu je toženi pri vsem tem še molče obstal, da se je na izsrečkano terno stavilo 1 gld. 20 kr.

Brez ozira na vse to pa določuje splošni naš državljanski zakon na mnogih mestih, da se imajo deli (antheile) pri dvomu smatrati za jednako velike. Toženi pa bi gotovo ne bil ponudil tožniku 1000 gld., če ni bil prepričan, da se je pri izsrečkanej terni ponezvestil stavljeni znesek 1 gld. —

Da je toženi k povračilu zavezan, je tedaj jasno ter v zakonu opravičeno. Sedaj se samo še vpraša, ni li ta zaveza vsled poznejših dejanj ali določil pokončana bila?

V tem oziru je toženi v svojem odgovoru naslednje naglašal:

„Gospod A. H. je dobro sprevidel, da je loteristinja s svojim ponezvestenjem vse zakrivila, in da sem jaz nedolžen. Vsled tega sva se poravnala in dogovorila, da mu bodem jaz (toženi) v popolno odbitje njegove izgube plačal pavšalno svoto 1000 gld. ter da bodem pregovoril očeta M. G., gospoda F. G., da bode v plačilo prevzel jednako svoto 1000 gld. — S temi 2000 gld. bi se bilo vse poravnalo, in stvar naj bi bila skrita ostala.“

To poravnavo hoče toženi dokazati z negativno, zavračljivo glavno prisego.

Če bi se skazalo, da se je ta poravnava v istini sklenila, potem bi se toženi oprostili moral vsakega daljnega plačila. (Prvosodnijski razlogi razkladajo potem na dolgo in široko, da se je omenjena glavna prisega pripustiti morala, ker je po vsem odločilna.)

Proti tej razsodbi je vložil toženi apelacijo, katera pa se mu je z odločbo od 7. svečana 1877, št. 160 pri c. kr. nadsodnji v Gradci odbila.

Nadsodnijski razlogi.

Toženi odgovarja tožbi z naslednjimi ugovori :

- a) da tožnik k tej tožbi ni legitimiran, ker je pismonoša J. M. stavo vplačal na izsrečkane številke, a ne tožnik o s o b n o ;
- b) da njega (toženega) ne veže nikaka dolžnost k povračilu, ker je M. G. od stave ponezvestila znesek 2 gld. in ker on (toženi) za dejanja te svoje pisarkinje odgovoren ni ;
- c) da stava gledé izsrečkanih treh številk ni znašala 1 gl. 20 kr. ;
- d) da je v tem slučaju krivda tudi na strani tožnika, ker se ni obnašal po zapovedih §§. 3 in 4 loterijsk. pat., ker ni o s o b n o vplačal stave, in ker se pred srečkanjem ni o s o b n o prepričal, če se je vloga njegova redoma vpisala v originalno listo ; in
- e) da sta se stranki pogodili tako, da se je tožnik zadovoljil s pavšalno svoto 2000 gld.

ad a. Ker je dokazano, da je tožnik gledé izsrečkanih številk dotični vložni listič v svojej posesti imel, in da je na podlagi tega lističa tudi potegnil dobiček, ki je odpadel na izsrečkane številke, mora se pripoznati, da je k tej tožbi legitimiran in to toliko bolj, ker §. 22 oklica c. kr. provizorijalnega generalnega gubernija v Iliriji od 5. julija 1814, št. 8879 določuje, da se ima posestnik loterijskega vložnega lističa smatrati pravnim lastnikom tega lističa.

ad b. Toženi je, kakor sam opriznava, izročil opravila v svojej kolekturi M. G. Mej to in njim obstoječa razmera mora se smatrati za pooblaščenje, tako da je M. G., kadar je sprejemala stave v tej kolekturi, predstavljala toženega, ter mu vstanovljala dolžnosti, po njej sprejete stave izročevati loterijskemu uradu.

Če bi bil toženi sam prevzel na dotično terno stavljeno vlogo v znesku 1 gld. 20 kr. in če bi bil sam od te vloge ponezvestil 1 gld., bil bi brez dvombe igralcu nasproti postal odgovoren za vso škodo, ki bi bila izvivala iz tega ponezvestenja. Ravno tako pa je odgovoren, če je tudi njegova pooblaščenca loteristinja stavo prevzela, in če je tudi ta ponezvestenje izvršila. Stava se M. G. ni izročila v ta namen, da bi jo ona izročila toženemu, temveč vplačala se jej je kot zastopnici in namestnici toženega.

Iz tega sledi, da se po M. G. izvršeno ponezvestenje jednega dela vplačane vloge toženemu nasproti kratko nikar ne sme smatrati kot civilno-pravno tuje dejanje; pač pa se je to dejanje izvršilo po njegovej pooblaščenki, za katero je bil odgovoren.

ad c. Toženi je sicer tajil, da se je na izsrečkane številke 40, 51 in 65 stavila vloga v znesku 1 gld. 20 kr. Brez ozira na to, da toženi sam pripozna, da se je na dve terni stavilo 2 gl. 40 kr. in brez ozira na to, da sam ni trdil, da se je na terno, katera ni bila izsrečkana, stavilo več kot 1 gld. 20 kr., mora se vendar v poštev vzeti, da je toženi v svojej dupliki določno pripoznal, da mu je M. G. obstala, da je od vloge, ki je glede izsrečkanih številk vplačana bila, znesek 1 gld. ponezvestila. Ker ima tožnik glede zneska vplačane svoje vloge na svojej strani pripoznanje M. G., ki je bila toženega pooblaščenka, moral bi bil toženi dokazati, da se to pripoznanje ni opiralo na resnico. Ali toženi ni niti trdil, niti dokazal, da je omenjena vloga znašala menj kot 1 gld. 20 kr.

Toženega zgorej omenjeno tajeje ali ugovarjanje moralo je tedaj ostati brezuspešno.

ad d. Ravno tako neopravičen pa je tudi ugovor, da si je tožnik v tem slučaju deloma sam zakrivil svoje izgubo. Ne glede na to, da je tožnik prejel vložni listič, v katerem se je potrdilo, da je stavil dve terni, in da je na nji vplačal 2 gld. 40 kr.; ne glede na to, da po tem takem tožnik ni imel nikacega uzroka dvomiti o rednem registriranji svoje igre, mora se opozorjati v prvej vrsti na to, da je toženi v svojej repliki trdil, da se je M. G. nasproti J. M—u, ki je za toženega stavo vplačal, izrekla, da je obe stavi á v znesku 1 gld. 20 kr. praviloma vpisala. Ta trditev je oprta na resnico, ker jej toženi ugovarjal ni. (§ 11 obč. sod. red.)

Pri vsem tem pa se mora tudi uvaževati, da se v tem slučaju stvar ne suče krog pomote gledé vpisanja v originalno listo, temveč krog zavestnega ponezvestenja jednega dela vloge: to ponezvestenje pa bi se bilo tudi tedaj lahko še izvršilo, če bi bila kolektantinja iz originalne liste ponavljala stavljeno igro. — (Vide loterijski pat.)

ad e. V tem oziru navaja toženi, da se je s tožnikom dogovoril, da mu bode v popolno zadostenje poplačal 1000 gld. ter da bode ob jednem tudi pregovoril očeta M. G., da bode tudi le-ta izplačal 1000 gld. Navaja se tudi, da se je tožnik s pavšalno to svoto 2000 gld. zadovoljil, ter se izrekel, da je ž njo popolno poplačan.

Če je ta dogovor istinit, tako je prva zaveza toženega vsled §. 1377 obč. drž. zak. pokončana, in tožnik je samo opravičen, na podlagi tega dogovora zahtevati, da se mu da, kar se je dogovorilo.

Ker pa tožnik omenjeni dogovor taji, mora ga toženi dokazati. V tem oziru sklicuje se le-ta na tožnika pisanja pod št. 10, 11 in 12 ad II. potem na reverz F. G. pod B. ter imenuje tudi priče, ki naj bi dokazale, da se je v tej zadevi mej tožnikom in F. G. vršilo obračunanje. Konečno nalaga se o tej okoliščini tudi neg. zavračljiva glavna prisega.

Ker se pa ne razvidi niti iz pisanj pod št. 10, 11 in 12 ad II. niti iz reverza B. in ker tudi priče potrdile niso, da se je tožnik toženemu nasproti odpovedal pravici do popolnega odškodovanja, moralo se je rzsoditi na glavno prisego. —

Gledé sodnih stroškov prve in druge instance oprta je odločba na določila v §§. 24 in 26 zakona od 16. maja 1864, št. 69 drž. zak.

Z določbo od 29. decembra 1877, št. 6382 odbila se je tudi izvanredna revizija.

Razlogi najvišjega sodišča.

Proti jednako se glasečim rzsodbam nižjih instanc vložena izvanredna revizija sme se vsled dvornega dekreta od 15. februvarja 1833, št. 2593 le tedaj uslišati, če je dokazana nuliteta, ali pa jasna nepravilnost. Kaj tacega pa se v tej pravdi ni dokazalo; nuliteta se po toženem trdila ni, in se tudi iz obravnave rzsvideti

ni mogla. Vsi po toženem proti razsodbam navedeni ugovori pa so se že v razlogih prvih instanc tako stvarno in temeljito pobili, da se mora njegov poskus, — tem svojim ugovorom po poti izvanredne revizije do uspeha pripomoči, ter pri tem dokazati, da se mu godi jasna krivica, — predrzen, in vender po vsem neopravičen imenovati. Ker dokazano je, da je tožnik k srečkanju, ki se je vršilo dne 7. junija 1873 v Trstu, v toženega kolekturi stavil številke 40, 51 in 65; da je na nje vplačal vlogo v znesku 1 gld. 20 kr., da je prejel vložni listič; da so te številke izsrečkane bile; da je tožniku pripadla terna znašala 5532 gl.; in dokazano tudi, da se je od tožnikove vloge v toženega kolekturi ponezvestil znesek 1 gld. in da je tožnik vsled tega trpel gotove izgube 4765 gld. —

Ker je pa za vsako škodo in za vsako izgubo dobička, ki je pri kakej kolekturi izvirala iz nepravilnega shranjenja, zaračunjenja ali odposlanja igralnih vlog, že iz ozirov na potrební kredit, in na zakonito normirano uredbo loterij, in konečno tudi iz ozirov na poslovanje tacih institutov občinstvu nasproti odgovoren jedino le dotični, poverjeni loterijski kolektant, ki pa ima gledé pravega grešnika pravico do regresa, tako se pač dvomiti ne da, da je toženi v tem slučaju, tožniku povrniti zavezan vso škodo, ki mu je narastla vsled tega, da se je z njegovo vlogo v toženega kolekturi nepostavno ravnalo.

Izvanredna revizija toženega morala se je tedaj zavrniti; toženi sam pa se je moral v smislu §. 24. in 26. zakona od 16. maja 1874, št. 69, drž. zak. obsoditi, da ima tožniku s svojim brezuspešnim revizijskim korakom mu prouzročene stroške povrniti.

Eksekucija na podlagi razsodilnega odloka v postopanju zavoljo motenja mirne posesti.

S pravomočnim razsodilnim odlokom od 12. decembra 1878, št. 3452, se v je tožbi A—jevej zoper B—ja zavoljo motenja v posesti, storjene s tem, da je B. peš-pot čez svojo parcelo, št. 173, a, zorál in s pregradami zapažil, mej drugim tudi spoznalo: B. je dolžan

pregrade odstraniti in peš-pot v prejšnje stanje spraviti in sicer v 14 dneh pod eksekucijo.

Na A—jevo prošnjo de praes, 2. decembra 1880, št. 3870, v katerej samo trdi, da B tega ni storil, zaukazala je sodnija v C. z odlokom od 3. decembra 1880, št. 3860, B—ju, da ima na parceli 173 a stoječe pregrade odpraviti in peš-pot v prejšnje stanje spraviti v 14 dneh, sicer bi vse to napraviti smel A. na stroške B—jeve z najetimi delavci, in sicer na najcenejši način.

Zoper ta odlok vložil je B. rekurz, v katerem navaja, da A. ni dokazal, da se zahtevana odprava še ni zgodila, in trdi, da je vse zahtevano že zdavnej storil, tako, da je neopravičen in nepostaven prvosodnijski odlok.

Nadsodnija graška pa je z odločbo od 9. februarja 1881, št. 2010, rekurz kot neopravičen zavrgla, ker se je z razsodilnim odlokom od 12. decembra 1878, št. 3452, B—ju ukazalo, na parceli št. 173 a stoječe pregrade odpraviti in peš-pot čez njo v prejšnje stanje spraviti. Ukazalo se mu je torej gotovo delo, in zagadelj zadostuje, kakor pri vsakem drugem z razsodbo naloženem izvršenji, da se eksekucija dovoli, če se v prošnji za njo trdi, da se izvršenje še ni zgodilo. Eksekutu pa je dano na voljo, da dokaže prenehanje eksekutivnega prava, kakor terja dvorni dekret od 22. junija 1836. (št. 145 zbirke pravosodnih postav).

B. N . . . k.

Odstop od tožbe končuje pravdo nepogojno: a nasprotniku je dana pravica zahtevati stroške. (§. 46. in 899. o. s. r.)

V sumarnej pravdi Janeza R proti Francetu Z , zastran 163 gld. 80 kr. a. v. s. p. v., se je bil že zapisal (protokoliral) odgovor (Einrede) in sta si stranki prostovoljno izvolili na dalje pismeno postopati. Kar odstopi tožnik R. od te svoje tožbe z namenom, vpotiti novo, in sicer bolje priredjeno tožbo.

C. kr. sodnija v L. obema strankama ta tožnikova odstop objavi z odlokom od 21. svečana 1881, št. 1736.

Zatoženec Z. poprosi na to, da se razpiše dan, za inrotuliranje spisov, češ, da on ni odstopil od svojega že zapisanega, od nasprotnika sprejetega odgovora, ter zahteva sedaj, da sodnija na podlagi spisov spozna, kar je prav.

C. kr. okr. sodnija v L. je z odlokom od 27. marca 1881, št. 2852, to prošnjo odbila rekoč, da §. 49 o. s. r. podeljuje tožniku pravico, od tožbe odstopiti, kadar koli hoče; in da je z odstopom tožnika od tožbe končana tudi tožba.

Zatoženec Z. vloži proti temu odloku pravočasno zatečaj (rekurz) ter opozoruje c. kr. višjo sodnijo v Gradci na to, da je v svojem odgovoru tudi poprosil za prisojitev sodnih stroškov, da bi tedaj c. kr. okr. sodnija vsaj v tej zadevi imela razsoditi, kaj in koliko gre zatožencu, kateri je že odgovarjal.

C. kr. višja sodnija v Gradci je ta utečaj zavrnila potrdivši odlok prvega sodnika iz sledečih razlogov:

Zatoženec Z. je prošnjo tožnikovo, s kojo R. naznanja svoj odstop od tožbe z namenom, vložiti novo, bolje priredjeno tožbo, na znanje vzel, in se ni pritožil proti odloku od 21. svečana 1881, št. 1734, — odstop od tožbe je tedaj pravomočen, tako da se ne sme dalje postopati na podlagi te tožbe in tudi ne razpisati dan za inrotuliranje spisov.

To načelo, da konča odstop od tožbe tačasno pravdo nepogojno, pa ne nasprotuje §. 399 o. s. r., kajti zatožencu pristoji pravica, pri sodnji zahtevati (likvidirati) stroške, katere mu je pouzročila nasprotnikova za zdaj preklicana tožba.

Slovenščina pri sodnijah.

V svojem zadnjem listu priobčili smo nadsodnijski intimat, vsled katerega se je pokončal znani odlok c. kr. okrajne sodnije v Metliki. Letá okrajna sodnija zastopala je namreč mnenje, da se na podlagi slovenskih pisem, zemljeknjižne vknjižbe le tedaj dovoliti smejo, če se je slovenskemu pismu pridejala avtorizirana nemška prestava.

Ta odlok sodnije metliške bil je eminentnega pomena, in po vseh slovenskih pokrajinah ozirali so se strahom v Gradec, kjer

se je imelo razsoditi, česar je pravica v tej stvari. Visoka nadsodnija razsodila je sedaj, in sicer tako, kakor je morala, če ni hotela po Slovenskem zemljiščnih knjig spraviti v neizmeren nered, ter omajati jednega glavnih stebrov našega javnega kredita.

Pomenljiv je pa nadsodnijski intimat tudi zategadelj, ker je v jasnem nasprotju z znanimi kamniškimi odločbami, katere so slovenskemu jeziku sposobnost, prihajati pred sodnije, popolnoma odrekle. Iz predležečega nadsodnijskega intimata se namreč dvoje lahko dokaže. Na jednej strani se lahko dokaže, da je slovenščina tudi po mnenji visoke nadsodnije v Gradci sodnijski jezik, na drugej pa, da so tudi slovenski vpisi v zemljiščno knjigo mogoči in dovoljeni.

V zakonu od 25. julija 1871, št. 95, drž. zak. se glasi §. 89. tako-le: Če pisma niso sestavljena v jeziku, v katerem se smejo vlagati prošnje pri zemljiščno knjižnej sodniji, mora se jim pridejati prestava, popolnega zupanja vredna.

Kdor mi torej pravi, da slovenskim pismom prevoda priložiti ni treba, ta priznava ob jednom za vse večne čase, da je slovenščina jezik, v katerem se smejo vlagati prošnje pri sodnijah! Čemu se je razločevalo tedaj mej deželnim jezikom in mej jezikom, ki je v navadi pri deželnih sodnijah? Čemu se še sedaj v tem nadsodnijskem intimatu tako vestno naglaša, da je bila prošnja vložena v nemškem jeziku, in da se je zategadelj moral vslišati rekurz? Če se je prošnja morala vložiti v nemškem jeziku, potem morala se je tudi pridejati avtorizirana prestava! Če pa ni bilo treba prestave potem se je tudi prošnja lahko vložila v slovenskem jeziku! To je jasno in logično.

V ravno tistem zakonu se glasi §. 5. tako-le: V glavno knjigo vpisati se imajo bistvena določila književnih pravic. Če ne pripuščajo kratke izrazbe, tako je pripuščeno, da se glavna knjiga sklicuje na določbe pisem, katera so podlaga vknjižbi, in sicer s tem uspehom, da veljajo potem dotične določbe za vknjižene v glavnej knjigi.

Ako je tedaj na podlagi slovenskega pisma dovoljena bila daljša vknjižba, ki se ni mogla vpisati v glavno knjigo, potem se

ta knjiga lahko sklicuje na dotične določbe v slovenskem pismu in sicer s takim uspehom, kakor da so se te določbe ob jednem vknjižile v glavno knjigo. Iz tega pa sledi, da so slovenske vknjižbe tudi po mnenji visoke nadsodnije mogoče in dovoljene. Mi smo torej s nadsodnijskim intimatom popolnem zadovoljni, ter konštatiramo, da se je ž njim zopet porušila praksa, katera se je hotela v znanem kamniškem slučaju vriniti v deželo. —

Dr. I. T.

O določbi najvišjega c. kr. sodišča o rabi slovenščine pri sodnijah na Kranjskem.

Pohlevno moje pismice do starega prijatelja in čestitelja narodnih pravic bilo je, akoprem se tega nisem nadejal, sprejeto v 3. broj slovenskega Pravnika str. 93. In ravno ta nepričakovani slučaj spodbujal me je, nekoliko bolj natanko pogledati si dotični predmet, kateri zanima sedaj vse domorodne kroge, zlasti juristične. Kajti dosedanja nedoločnost ministerstva Taaffejevega in mnogotere interpelacije, zlasti Weeberjeva, bodo vlado primorale, da bode morala kar naravnost izraziti se, kako da misli čl. XIX. državnih tem. postav o zadevi rabe narodnih jezikov pri sodnijah tolmačiti.

Nadejajmo se, da bode to tolmačenje našim terjatvam ugodno, in ozrmo se nekoliko na postave, katere bi nam bile porok zaželjene ugodnosti.

Najvišji ces. sklep od 17. marca 1848 ustvaril je kot najvišje državno-upravno osobstvo ministerski svet, pri katerem ima sodelovati tudi minister pravosodja (Instiz Ges. Sammlg. de 1848, Nr. 1127); — in najvišji ces. sklep od 19. avgusta 1848 (ibidem Nr. 1176) popisuje delokrog tega ministerstva sledeče:

„Pravnemu ministerstvu pristaja administrativno (upravno) vodstvo vesolnega prava v vseh avstrijskih pokrajinah in v zadevi vseh pravnih organov, v katerih so imeli doslej odločevati senati najvišjega pravosodnega urada.“

„Pravno ministerstvo nadzoruje vse (sämmtliche) civilne in kazenske sodnije; sploh vse pri pravosodji nastavljeno osobstvo;

„ono ima skrbeti za provizorične ustanove in naredbe toliko časa, dokler se ne uredijo končne postave.

„Poduki ministerstva prava o rabi postav imajo ravno tako „moč, kakor poduki tistih višjesodnijskih oblastnij, katere so do „te dobe na podlagi dozdanjih postav svoje podložne podučevale.

„Najvišji pravni urad ima za naprej uradovati samo kot „sodnijski urad (Gerichtsbehörde) in se imenuje: Najvišje sodišče „(Oberster Gerichtshof).“

Dalje beremo v I. zvezku LX. dodatkov k poprejšnjemu opominu, str. XLV., zbirke pravnih postav in ukazov od leta 1855, sledeče:

„Vsled od Njih veličanstva dné 12. aprila in 27. maja 1852, „št. 5510 in 7750, Iust. m. potrjenega splošnega delokroga ima „ministerstvo prava razun splošnega vodstva in končnih določeb v „vseh upravnih rečeh (administrativen Angelegenheiten) pravo- „sodstva in vseh kronovinah izvzemši vojaštva, — tudi pravico, „izdelovati in predlagati Njih veličanstvu načrte novih postav, „dajati predpise za spolnovanje in poduke (napotke, Instructionen) „za dovršitev postav in cesarskih ukazov, ako se to razvidi iz „lastnega pomena besed v njih stiku in iz jasne namembe posta- „vodalca.“ —

Z omnjenimi citati je dokazano:

1) da je ministerstvo prava najvišji merodajni urad v vseh upravnih rečeh pravosodstva;

2) da najvišjemu sodišču pristojna le končni izrek v merito-ričnih pravnih rečeh, kakor določuje to ces. patent od 7. avgusta 1850. leta;

3) da ima ministerstvo prava tudi pravico, začasna dovršilna vodila dajati, dokler se to ne zgodi po postavodajalnej poti;

4) da imajo taka določila popolnoma dovršilno moč;

5) da je ministerstvo prava le v smislu navedenih postav in ukazov ravnalo, ko je naredbe od 15. marca 1862 in od 5. septembra 1867 razglasilo;

6) da z ozirom na to, da ima splošno vodstvo in končno določbo v vseh upravnih rečeh pravosodstva izključljivo le ministerstvo, ne pristojna najvišjemu sodišču prezirati teh popolnoma administrativnih ukazov, ali predrugečevati jih; in

7) da ima do tistih dob, ko bode k členu XIX. drž. tem. zak. od 21. decembra 1867, drž. zak. 142, izdelana in potrjena izvršilna postava — samo minister pravosodstva pravico in moč, začasne naredbe za dovršitev omenjenega člena dajati;

8) da gledé §. 27. ces. pat. od 7. avgusta 1850, kateri se glasi:

„Uradni jezik pri najvišjem sodišči sploh je nemški. Če se „je pa obravnavalo v drugem (ne v nemškem) jeziku, ima najvišje „sodišče svojo razsodbo in razloge zapisati in izročiti v jeziku, v „katerem se je obravnavalo v I. instanci in v nemškem jeziku“ — tudi najvišje sodišče različnih jezikov, kadar se jih poslužujejo stranke v pravnih razmerah, prezirati ne sme. —

Tu naštetih zakoni, — doslej še ne preklicani — veljajo še dandanes; in mora se jim prisvojati ravno tista eksekutivna moč, katero je njim takrat, ko so bili objavljeni, podelil prevzvišeni postavodajalec sam.

Nimamo tedaj uzroka bati se, da bi sl. ministerstvo prava zatajilo svoja načela, kajti veže ga zakon sam in odgovornost za njegovo poslovanje v izpeljavi obstoječih postav in ukazov.

Raznosti.

(Svoje čitatelje) opozarjamo na današnjo „pravdo za bleško jezero“ in oziroma na interesantne prvosodnijske razloge, ki jih priobčujemo v tej številki. Javno zahvalo pa moramo izreči zastopniku gospoda V. Ruarda, gospodu nadsodnijskemu svetniku Brolihu, ki nam je dotične akte z velikó prijaznostjo v porabo prepustil.

(Imenovanje.) Dozdani pravni praktikant pri ljubljanskej deželnej sodnji g. Štefan Lapajne imenovan je konceptnim praktikantom pri c. kr. deželnej vladi v Ljubljani.

(Umrl) je v Ljubljani upokojeni c. kr. sodnik in c. kr. beležnik Fran Omachen.

(G. dr. Vojteh Levičnik), c. kr. sodnik v Ptuj, je od g. ministra Pražaka bil pozvan k poslovanju pri pravosodnem ministerstvu.

(Naredba o solicatorjih.) Predsednik dunajskemu prizivnemu sodišču Ivan pl. Streit izdal je za Dolenjo Avstrijo, Gorenjo Avstrijo in Sol-

nograško naredbo, ki določuje, da v obravnava, ki jih ima odvetnik voditi sme tega nadomestovati samo osoba imejoča potrebno znanje pravoslovno t. j. odvetniki ali odvetniški pripravniki, ki imajo zakonito izkaznico. Do zdaj smeli so priti mesto odvetnika tudi sollicitatorji, to se v gori navedenih deželah ne sme več zgoditi. Umeje se, da g. odvetnikom ne bode to pogodu, ker ima jeden odvetnik na isti dan razpravljati več tožba, in ne more dobiti potrebno izobraženega namestnika.

(Tiskovni zakon v Francoskej.) Francoska dobila je zdaj nov tiskovni zakon, o katerem se sme tidi, da je najliberalnejši izmej vseh evropskih. Glavni princip tega zakona je: svoboda žurnalova. Jedini pogoj, ki ga je treba pri izdavanji lista je, da se naznani gerant in da se javi, kdaj začne list izhajati. To je jedini pogoj; če se je temu ustreglo, takoj se lahko brez drugih potov list izda. Kavcije ni treba vložiti. Konfiskacija je le tedaj dovoljena, če je v zvezi s sodnijskim postopanjem; slučaj, v katerih je konfiskacija dovoljena, so natanko naštet. Vsi ti slučaj, se dadó kratko naštet v treh oddelkih: 1. delikt razširjenja neresničnih vesti, in to le tedaj, če je to res motilo javni mir; 2. delikt proti javnej pravosti, ki se v Ameriki kaznuje s kaznijo 6 mesecev do 5 let posilnege dela: 3. delikt obrekovanja proti tretjej osobi. — Pri tem zakonu nastala je največja opozicija proti določbi, ki pravi, da je nagovarjanje k zločinu le tedaj kaznjivo, če je imelo res kake posledice.

(Črnogorsko pravo — zakon.) Do zdaj imeli niso Črnogorci pisane prava, marveč pri njih je veljalo le ponavadno pravo (jus non scriptum). Res da imajo nekaj listin, na katerih je pisano nekaj o pravnih razmerah, a to bi se laglje in bolje imenovalo: Ukazi. Listine te namreč datirajo iz časa Njeguša I. in Danila. Če je bilo v Črnej gori treba razsoditi o pravnem prašanji, se je obsodba vselej naredila po vodilu „kaj je pravo in pristojno“. Črnogorci imajo torej le ponavadno, nekodificirano pravo in to radi tega ker se do zdaj ni našel jurist, ki bil zmožen spisati kodeks za Črnogoro, ker ni nobeden poznal natanko ponavadnega črnogorskega prava. Zdaj se je našel pa mož v osobi Baltazarja Bogošiča, ki pozna dobro črnogorske pravne razmere. Bogošič je bil do zdaj vseučilišni profesor v Rusiji, kjer se je bavil že dalje časa s slovanskim pravom, o čegar delavnosti in temeljitosti priča njegovo delo: „Ponavadno pravo Slavjanov“. Zdaj je šel Bogošič v Črnogoro, da še nekoliko dopolni svojo vedo in potem bode jel izdelavati: črnogorski zakonik.

(Zborovanje beležnikov v Brnu.) Moravski beležniki so imeli dné 11. m. m. zborovanje v Brnu. Zbralo se je 26 beležnikov in beležniških kandidatov. Razen družih resolucij so sklenili tudi: „Generalno zborovanje pristopi s polnim prepričanjem k naslednjim principom: a) Mesto zdanjih treh ločenih, po bistvu pa enakih praktičnih justičnih izpitov naj bi se jednoten za vse justične službe kvalificiran praktičen izpit vpeljal. b) Dokazana sposobnost za odvetništvo brez dveletne beležniške prakse naj tudi v bodoče ne zadostuje za dosego notarijata. c) Vštetev beležniške prakse v odvetniško prakso naj bi se vsaj z dvema letoma normirala“.

(Jugoslovanska knjiga.) Tako smemo nazivati knjigo, ki jo bode izdajala knjigarna Karola Prohaske v Beči. V knjigi tej narisala se bode slika etnografska in kulturna vseh narodov, živečih v habsburški državi. Delo o Slovencih prevzel je g. prof. Šuman in o Hrvatih bode pisal g. prof. Staré. „Vienac“ piše: „Radovat će se vsaki patrijot, što je opis Hrvata preuzeo vrstni prof. Staré, koj nam jamštve, da će u tej kolekciji hrvatsko pleme valjano i vjerno biti orisano“. Tudi mi se radujemo, da sta prevzela dva vešča moža, oba Slovenca, opisovanje Jugoslovanov. Slava jima!

(Hrvatsko novinstvo) šteje zdaj 11 političnih listov, 4 cerkvene, 4 beletristične, 15 strokovnih listov, 1 list za deco, 5 vladnih, vseh skupaj 40. To je že lepo število.

(Književnost.) — Mnenje prof. sbora pravo- i državoslovnoga fakulteta na sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu ob osnovi novoga kaz. zakona o zločinstvih i prestupcih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju. Zagreb 1881. Tisk Dioničke tiskarne.

— Nationalökonomik des Handels- und Gewerbefleisses. Von Wilhem Roscher. Stuttgart 1881. Cena 12 mark.

— Die sociale Steuerreform als die conditio sine qua non, wenn der socialen Revolution vorgebeugt werden soll. Von Constantin Frantz.

— Die drei Fragen des Grundbesitzes und seiner Zukunft. (Die irische, die continentale und die transatlantische Frage.) Von dr. Lorenz v. Stein. Stuttgart 1881. Cena 6 mark.

— Vollständiges Sach- und Nachschlageregister zum österreichischen Reichsgesetzblatte von dessen Beginn 1849 bis zum Schlusse des Jahres 1880 nach Materien chronologisch geordnet mit einem 10.000 Schlagworte umfassenden alphabetischen Index über sämmtliche Bände des österreichischen Reichsgesetzblattes von 1849 bis Ende des Jahres 1880 von Franz Starr. Dritte Auflage. Wien 1881. (Manz)

Listnica uredništva: G. F. G. v P—i. Dobro, Vašej želji bomo ustregli, kar najhitreje mogoče: zdaj nas zadržujejo važni opravki. Potrpite malo! — A. S. v K. Vašemu zahtevanju ni mogoče zadostiti, da-si bi Vam radi storili to ljubav; obrnite se kam drugam. — F. M. pri Sv. K. „Dobrih“ svetov, ki nam jih Vi dajete, ne potrebujemo. Delati je treba, delati! Če bi bilo delati tako lahko kakor svetovati, postale bi kapelice cerkve! Na delo torej. — G. B. J. v C. Le pošljite! Porabili bomo takoj. Izrekamo Vam že naprej hvalo! — G. V. D. na G. Dobivajo se še vsi listi. Če jih želite, le pišite, takoj se Vam bodo poslali.